ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೌಲ್ಯ

ರೇಖಾ*

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20614465

ABSTRACT

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡದ ಚೇತನವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಲ. ಈ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕೇವಲ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪರಸ್ಪರ ಬರೆದುಕೊಂಡ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಂದೋಲನವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದರು. ಅಂದಿನ ಪತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಚರ್ಚೆ, ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವ ವೇದಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

KEYWORDS: ಆಸ್ವಾದಿಸು, ವಿಶ್ವಮಾನವ, ಮಣ್ಣಿನ ಸೊಗಡು, ಮಾಸದಿರಲಿ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ, ವೇದ್ಯ.

* **ರೇಖಾ,** ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುಕ್ಕ, ಮಂಗಳೂರು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪತ್ರಗಳು:

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಠ್ಯದಂತಿವೆ. ಮಗ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರ: ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಂದೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ:

"ನಿನಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಬರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ನೀನು ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯನಾಗು. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸು, ಹೊಲ–ಗದ್ದೆಗಳ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸು. ಓದುವುದು ಕೇವಲ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಲ್ಲ, ಅದು ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ವಿಕಸನಕ್ಕಾಗಿ."

ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶ'ದ ಆರಂಭಿಕ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಅವರ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಮಗನಿಗೂ ಕೂಡ ಒಬ್ಬ 'ಗುರು'ವಿನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ: ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ 'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ' ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪತ್ರಗಳು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಷ್ಟೇ ನಿಗೂಢ ಮತ್ತು ಲಯಬದ್ಧ. ಅವರು ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕರಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಚರ್ಚೆಯ ಗಣಿಗಳಾಗಿವೆ. ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

"ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲ, ಅದು ನಾಭಿಯೊಳಗಿಂದ ಬರುವ ನಾದ. ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ, ನನ್ನೊಳಗಿನ ಚೇತನವು ನನ್ನನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಬರೆಯುವ 'ನವ್ಯ' ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಸೊಗಡು ಮಾಸದಿರಲಿ."

ಇಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ನವೋದಯದಿಂದ ನವ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಸಲಹೆ ಎರಡನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರದ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ದೇಶಿ' ಮತ್ತು 'ಮಾರ್ಗ' ಪರಂಪರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂವಾದಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕು ನೀಡಿವೆ.

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್: ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ನಡೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಜನಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರು ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂಘಟಕರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಯಾವುದಾದರೂ ಯುವ ಲೇಖಕ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ, ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಅವರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು:

"ನಿಮ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಗಿ ಇರಲಿ. ಅನಗತ್ಯ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ. ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು.''

ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿನಯ' ಮತ್ತು 'ವಿಮರ್ಶೆ' ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಕಿರಿಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವರ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇವರ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕತೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯಣ್ಣನ ಸಲುಗೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಿವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರು 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆಗಳು' ಹೊರತಂದಾಗ, ಅದರ ಪರ-ವಿರೋಧ ಚರ್ಚೆಗಳು ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆದವು. ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪತ್ರಗಳೇ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಧಾರವಾದವು.

ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವಾಗ ಹಳೆಯ ಷಟ್ಪದಿ ಅಥವಾ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸ 'ಲಯ'ಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾಗ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾದಾಗ (ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನ ಪಂಡಿತರಿಂದ), ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹೊಗಳಿಕೆಯಿರದೆ, ''ಯಾವ ಲಯವು ಯಾವ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ?'' ಎಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳ ಪ್ರತಿಫಲನ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದವರು. ಅವರ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಕಿಚ್ಚು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಅಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಸಾಹಿತ್ಯವೊಂದೇ ಸಾಲದು, ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಪತ್ರಗಳ ಸಾರವಾಗಿತ್ತು.

1. ನಿರ್ಭೀತ ಮತ್ತು ನೇರ ನುಡಿ ಕಾರಂತರು ಯಾರ ಮುಲಾಜಿಗೂ ಒಳಗಾದವರಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲಿ, ತಪ್ಪು ಕಂಡಾಗ ನೇರವಾಗಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯಂತ

ಕಟುವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

2. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಕಾರಂತರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ 1975ರ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದ ಪತ್ರ. ಪದ್ಮಭೂಷಣ ವಾಪಸ್: ಅಂದಿನ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ತಮಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದ 'ಪದ್ಮಭೂಷಣ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ವಾಪಸ್ ಮಾಡಿದರು. "ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ ಸರ್ಕಾರದ ಗೌರವ ನನಗೆ ಬೇಡ" ಎಂಬುದು ಅವರ ಪತ್ರದ ಸಾರವಾಗಿತ್ತು.

3. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಪರಿಸರವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾರಂತರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈಗಾ ಅಣುಶಕ್ತಿ ಸ್ಥಾವರ: ಕೈಗಾ ಯೋಜನೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಸುದೀರ್ಘ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಜನರನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

4. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಚಾಟೀಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಾರಂತರು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಅವರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಲೇಖನದ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ:

1. ಭಾಷಾ ಶುದ್ಧತೆ: ಅಂದಿನ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಹಿಡಿತ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.
2. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾಳಜಿ: ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನೆಲ, ಜಲ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಉನ್ನತಿಯೇ ಪತ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.
3. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ದರ್ಶನ: ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮಾನವೀಯ ಮುಖ, ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಆಪ್ತ ತುಡಿತಗಳು ಈ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪತ್ರಗಳು ಇಂದಿನ ಇ-ಮೇಲ್ ಮತ್ತು ವಾಟ್ಸಾಪ್

ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ. ಸಂವಹನವು ಎಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಒಂದು ಪತ್ರವು ಹೇಗೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಈ ಪತ್ರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಕುವೆಂಪು, (1991), ಕುವೆಂಪು ಪತ್ರಗಳು, ಮೈಸೂರು: ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
2. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, (1970), ಮಾಸ್ತಿ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ.
3. ಬೇಂದ್ರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, (1983), ಧಾರವಾಡ: ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ.